

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра легкої атлетики з методикою викладання

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: «ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО
РОЗВ'ЯЗАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ»

Виконав: студент 2 курсу,
групи FKSb1-M17z
спеціальності 017 Фізична культура і спорт
Гаврилюк Петро Андрійович
Керівник: Ліщук В. В., доцент
Рецензент: Мисів В. М., кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент

Кам'янець-Подільський – 2018 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	8
1.1 Сучасний стан і проблеми підготовки вчителів фізичної культури	8
1.2 Характеристика педагогічних ситуацій, що виникають у діяльності вчителя фізичної культури.....	23
1.3 Готовність майбутніх учителів фізичної культури до розв'язання педагогічних ситуацій.....	30
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	46
2.1 Методи дослідження	46
2.2 Організація дослідження.....	48
РОЗДІЛ 3 ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ГОТОВНОСТІ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ.....	50
3.1 Технологія підготовки студентів до розв'язання педагогічних ситуацій.....	50
3.2 Результати експериментальної перевірки технології підготовки студентів до розв'язування педагогічних ситуацій.....	65
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЗВО – Заклад вищої освіти

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах гуманізації освіти в Україні створюються сприятливі умови для розвитку особистості, задоволення її освітніх потреб та інтересів. Подальша інтенсифікація й ускладнення процесу навчання в школі призводять до збільшення в учнів психічних навантажень й фізичних зусиль. У зв'язку з цим успішне засвоєння навчальних дисциплін залежить не лише від бажання й здібностей учнів, а й від стану їхнього здоров'я та рівня працездатності. Саме фізичне виховання як невід'ємна складова навчального процесу за певних обставин може сприяти підвищенню працездатності, зміцненню та збереженню здоров'я дітей.

Науковими дослідженнями доведено, що систематичні заняття фізичними вправами підвищують розумову й фізичну працездатність, нервово-психічну стійкість організму до несприятливих факторів зовнішнього середовища. Фізичне виховання відіграє важливу роль у збереженні й зміцненні здоров'я учнів, підвищенні рівня їх фізичної підготовленості. Саме тому на створення умов практичної реалізації оздоровчого впливу фізичної культури спрямовані чинні державні документи: Закони України «Про освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації», «Державні тести і нормативні оцінки фізичної підготовленості населення України».

З огляду на це, важлива роль у навчально-виховному процесі сучасної школи відведена діяльності вчителя фізичної культури, який здатний виявляти суперечності фізичного розвитку учнів, на високому рівні розв'язувати професійні ситуації. Результати наукових досліджень М. Т. Данилка, О. Й. Ємця, Н. Ю. Зубанової та ін. й аналіз практики роботи шкіл свідчать, що частина фахівців фізичної культури недостатньо підготовлена до реалізації професійних функцій, не мають належного авторитету серед керівництва шкіл та учнів, не компетентні в своїй діяльності [10, 12].

Результати теоретичного аналізу досліджуваної проблеми свідчать про активізацію інтересу вітчизняних дослідників до проблем підготовки вчителів фізичної культури. Основні питання, які стають предметом аналізу науковців – це створення ступеневої системи підготовки фахівців із фізичної культури; розробка психологічних основ педагогічної майстерності вчителя фізичної культури; медико-біологічна підготовка фахівців фізичної культури і спорту; професійно-педагогічна підготовка спортивних педагогів; підготовка майбутнього вчителя до пошукової роботи; профорієнтаційна робота; використання національних традицій у системі підготовки вчителів із фізичного виховання.

Результати дослідження Б. М. Шияна [66] вказують на те, що традиційні зміст, форми та методи теоретико-методичної підготовки не відповідають вимогам сьогодення, не сприяють формуванню вчителя як активної особистості, здатної творити й забезпечувати ефективне функціонування національної системи фізичного виховання. Сучасний учитель фізичної культури зорієнтований на суворо регламентовану репродуктивну діяльність. Це зумовлено практикою підготовки вчителів фізичного виховання, яка здійснюється у вищих навчальних закладах, де студенти засвоюють переважно розрізнені компоненти професійної діяльності, а не її цілісну структуру [65, 67].

Водночас провідною, інтегральною якістю вчителя фізичної культури, як і інших педагогів, про що свідчать дослідження О. І. Забокрицької, Г. С. Костюка, В. О. Моляка, А. В. Фурмана, є його здатність професійно, педагогічно мислити. Саме це формує педагогічну спостережливість, уміння планувати й аналізувати педагогічний процес [59].

Важливим результатом педагогічного мислення є компетентне розв'язування професійних завдань і ситуацій. Зрозуміло, що підготувати такого вчителя, застосовуючи ілюстративно-пояснювальний метод навчання, неможливо. Творчість, активність, самостійність у прийнятті рішень не формуються в студента спонтанно. Вони визначаються спрямованістю, стратегією, змістом і технологією процесу навчання й виховання у вищій школі, яка готує фахівців з

фізичної культури. Один з найефективніших шляхів розв'язання цієї проблеми – широке використання проблемних методів навчання.

Проблемні методи навчання забезпечують розвиток професійного мислення, розв'язання завдань, максимально наближених до професійних. У багатьох наукових дослідженнях неодноразово наголошувалось, що використання проблемного навчання може забезпечити ефективну підготовку майбутніх фахівців фізичної культури до розв'язання професійних ситуацій. Проте, досвід використання цих технологій незначний, а рекомендації – загальні й поверхневі. Є всі підстави констатувати, що на шляху до широкого впровадження професійних ситуацій в систему підготовки фахівців виникають труднощі, які зумовлені відсутністю специфічних, легко адаптованих технологій їхнього розв'язання, що базуються на зразках професійної діяльності вчителя фізичної культури.

Отже, актуальність дослідження зумовлена суперечністю між необхідністю розв'язувати вчителями фізичної культури чисельні професійні ситуації в процесі фізичного виховання учнів і відсутністю обґрунтованої технології навчання майбутніх учителів аналізувати і вирішувати професійні ситуації.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити технологію формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до розв'язання педагогічних ситуацій.

Завдання дослідження:

1. Визначити специфічні особливості та розробити класифікацію педагогічних ситуацій, що виникають у діяльності вчителя фізичної культури.

2. З'ясувати структуру, показники та рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до розв'язання педагогічних ситуацій.

3. Розробити та експериментально перевірити технологію формування у майбутніх учителів фізичної культури готовності до розв'язання педагогічних ситуацій.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури.

Предмет дослідження – технологія формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до розв'язання педагогічних ситуацій.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених у дослідженні завдань використовувався комплекс взаємопов'язаних теоретичних та емпіричних методів:

- теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел, педагогічне спостереження, анкетування проводилися для визначення сутності і специфіки педагогічних ситуацій, що виникають у процесі фізичного виховання учнів;
- метод експертних оцінок використовувався для визначення рівня готовності студентів до розв'язання педагогічних ситуацій;
- педагогічний експеримент здійснювався для перевірки розробленої технології підготовки студентів до розв'язання педагогічних ситуацій;
- методи математичної статистики використовувались для визначення достовірності результатів дослідження.

Практичне значення одержаних результатів:

- *розроблено* методика формування у вчителів фізичної культури вмінь розв'язувати педагогічні ситуації, яка передбачає застосування комплексу методів навчання з поступовим переходом від репродуктивних до проблемно-пошукових;
- *складено* систему педагогічних задач, які можуть застосовуватись у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури;
- *сконструйовано* алгоритм розв'язання типових педагогічних ситуацій, які виникають у процесі фізичного виховання школярів;

Апробація результатів дослідження. Викладені у даній роботі результати дослідження доповідалися і обговорювалися на звітній конференції за матеріалами наукових досліджень студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Дипломна робота магістра викладена на 87 сторінках та складається зі вступу, трьох розділів, 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, що складається з 69 найменувань.

ВИСНОВКИ

На основі аналізу літературних джерел встановлено, що оптимізація професійної підготовки вчителів фізичної культури здійснюється за різними напрямками: гуманізація та демократизація системи підготовки вчителів фізичної культури, вдосконалення змісту освіти, шляхів професійної орієнтації та відбору, методів навчання, удосконаленням системи самостійної роботи, комп'ютеризацією праці вчителя.

Водночас, відкритою залишається проблема розробки проблемних технологій підготовки фахівців фізичної культури, що забезпечують розвиток у студентів професійного мислення, здатності розв'язувати завдання, максимально наближені до професійних. Важливим компонентом професійної готовності майбутнього вчителя фізичної культури є здатність до оперативного і конструктивного розв'язання педагогічних ситуацій.

Педагогічна ситуація визначається як тимчасовий стан взаємовідносин учителя і учнів, який виник внаслідок невдалих навчальних дій, реалізації можливостей або порушення поведінки. Педагогічні ситуації вчителя фізичної культури породжуються проблемам, що виникають внаслідок недостатньої фізичної підготовленості, обмеженим руховим досвідом, недоліків у вихованні учнів.

Метод аналізу педагогічних ситуацій виконує навчальну, діагностичну, розвивальну та виховну функції. Навчальна функція полягає в можливостях використання їх як навчального матеріалу для вивчення й засвоєння педагогічних процесів і явищ. Діагностична функція полягає в тому, що якісні та кількісні показники аналізу конкретної ситуації, слугують критерієм оцінки професійної майстерності педагога. Розвиваюча функція полягає в розвитку важливих професійних якостей вчителя, насамперед, професійного мислення. Виховна функція полягає в оволодінні зразками та моделями педагогічних дій учителя

фізичної культури в різних ситуаціях, які виникають у навчально-виховному процесі.

Важливе значення для професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури має розробка класифікації типових педагогічних ситуацій. В основу створення такої класифікації можуть бути покладені такі критерії: діяльнісна ознака, зміст ситуації, характер її виникнення, тривалість дій.

З'ясовано, що найбільш поширеними способами розв'язання педагогічних ситуацій майбутніми учителями фізичної культури, є: суперництво, співпраця, компроміс, уникнення, пристосування. Переважна більшість учителів та студентів обирають компромісний варіант розв'язання педагогічних ситуацій. Причому найбільше випадків вибору саме цього стилю спостерігається серед учителів фізичної культури (50,7%). Отримані дані показують, що компромісний варіант розв'язання ситуації студенти обрали відповідно: 1 курс – 37,5%; 2 курс – 32,0%; 3 курс – 38,5%; 4 курс – 37,3% досліджуваних.

На основі вивчення і узагальнення результатів дослідження виділено три групи студентів за здатністю аналізувати професійні ситуації та приймати оптимальні рішення. Першу групу (24%) становлять студенти, які вирізняються глибиною аналізу ситуацій, про що свідчать запропоновані ними переважно нестандартні способи їх вирішення (3-5 варіантів). До другої, найчисленнішої групи (41%) відносяться студенти, які називають іноді до 10 варіантів відповідей, але це прості, традиційні, часто банальні способи, які не відповідають змістові й характеру ситуацій. Виявилось, що серед цієї групи респондентів лише деякі здатні об'єктивно аналізувати ситуації, але здійснюють це поверхнево. До третьої групи (35%) належать студенти, які в переважній більшості пропонують один, а іноді 2-3 варіанти розв'язання ситуації, які не вирізняються оригінальністю. Ці студенти практично не аналізують ситуації.

Важливим засобом розвитку пізнавальної активності студентів є професійна ситуація, що забезпечує не лише високу соціальну вмотивованість навчальної діяльності, а й спричинює виникнення внутрішніх проблемних ситуацій,

повноцінне функціонування яких призводить до найбільш повної реалізації їх інтелектуального й особистісного потенціалу майбутніх учителів.

В основі технології формування умінь розв'язувати професійні ситуації лежить взаємозв'язок усіх компонентів навчального процесу при суворому дотриманні принципів, етапів, форм, засобів і методів навчання.

Під час формування умінь розв'язувати професійні ситуації слід керуватися такими принципами: врахування мотивації студентів, перманентності педагогічної освіти, міждисциплінарного підходу до вивчення загальних, професійних і спеціальних дисциплін, поступового переходу від інформаційного навчання до пошукового й творчого. Формування умінь розв'язувати професійні ситуації доцільно проводити на основі алгоритму, що дозволяє доволі швидко оволодіти змістом і послідовністю аналізу численних подій і розвивати професійне мислення. Послідовність дій під час розв'язання професійних ситуацій включає: ознайомлення із ситуацією, сприймання і розуміння її змісту, уточнення стану об'єктів, що її створили, факторів та обставин, усвідомлення очікуваного результату, визначення й обґрунтування шляхів досягнення очікуваного результату, зміст практичних дій, оцінка результатів розв'язання професійної ситуації.

Педагогічний експеримент показав високу ефективність запропонованої технології формування умінь розв'язувати професійні ситуації. Студенти експериментальної групи мають вірогідно вищий рівень професійних умінь. Найбільші зрушення спостерігаються за показниками пізнавальних умінь. Студенти експериментальної групи пропонують 5-6 обґрунтованих шляхів розв'язання професійних ситуацій, що свідчить про вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, реалізувати взаємозв'язок між навчальними предметами, здатність оперувати теоретичними знаннями. 92 % студентів пропонують компромісний варіант розв'язування професійних ситуацій, що є однією з основних ознак професійного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексюк А. М. педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 1998. 560 с.
2. Асмолов А. Г. Стратегия социокультурной модернизации образования: на пути к преодолению кризиса идентичности и построению гражданского общества. Вопросы образования. 2008. № 1. С.65-86
3. Бельський Я., Вільчковський Е. Праксеологічна модель вчителя фізичної культури. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. Збірник наукових праць. Луцьк: Медіа, 1999. С.120-123.
4. Бельський Я. Теоретичні і методичні основи підвищення ефективності праці вчителів фізичної культури: Автореф. дис.... докт. пед. наук: 13.00.04 Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Київ, 2000. 46 с.
5. Бузюк О. І., Завацький В. І., Завацька Л. А. Практикум з фізичної культури в умовах загальноосвітніх закладів. Луцьк: Надстир'я, 1994. 216 с.
6. Вербицкий А. А., Рыбакина Н. А. Проблемы реализации компетентностно-контекстного образования в школе. Инициативы XXI века. 2015. № 1-2. С. 64-67
7. Верзилина Н. А., Лысенко И. А. Организационно-педагогические аспекты инновации в системе непрерывного образования физкультурных кадров в Украине. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. Збірник наукових праць. Луцьк: Медіа, 1999. С.126-130.
8. Герцик А. М. Організаційно-методичні аспекти підготовки бакалаврів фізичної реабілітації в Канаді: Метод. посіб. Львів: Українські технології, 2005. 112 с.
9. Горбенко О. В., Артем'єв В. О., Хомко І. Г. Удосконалення механізму професійно-орієнтаційної роботи серед абітурієнтів щодо вибору майбутньої професії у сфері фізичної культури та спорту. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2013. № 2. С. 186-190.

10. Данилко М. Т. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури: Автореф. дис.... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 Волинський державний університет ім.Лесі Українки. Луцьк, 2000. 19 с.

11. Долгополова Е. В., Смирнов Б. А. Психология деятельности в экстремальных ситуациях. Харьков: Изд-во Гуманитарный Центр, 2007. 276 с.

12. Ємець О. Метод ситуації в підготовці вчителя фізичної культури. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. Збірник наукових праць. Луцьк: Медіа, 1999. С.158-161.

13. Єфіменко П. Б. Педагогічні умови забезпечення різнорівневої професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури. Харків: 2002. 250 с

14. Завацький В. І. Шляхи підготовки спеціаліста фізичної культури нового напрямку. Матеріали першої республіканської конференції «Концепція підготовки і спеціалістів фізичної культури в Україні». Луцьк: Надстир'я, 1994. С.413-415.

15. Завацький В. І., Форняк Н. М. Основи анатомії і фізіології людини: навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів. Рівне: Тетіс, 2006. 500 с.

16. Заремба Л. В., Балахнічова Г. В., Цьось А. В. Професійна майстерність учителя фізичного виховання: навч.посіб. Луцьк: Волин нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 64 с.

17. Ильницкая И. А. Психолого- педагогические основы выявления и развития одарённости детей и подростков. Спецсеминар: программа и задания для самостоятельной работы (вопросы, схемы, таблицы). Омск: ГОУДПО «ИРООО», 2006. 131 с.

18. Капська А. Й. Деякі особливості формування готовності студентів до професійної творчості. Моделювання виховної діяльності в системі професійної підготовки студентів: Теорія, практика, програми. Київ: ІЗМН, 1998. С. 5-12.

19. Кіт Г. Г. Етнопедагогічні засади сучасної виховної системи в Україні. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2010. Вип. 26. С. 302-307.

20. Кобзар Б. С. Система и методика викладання педагогічних дисциплін у ВУЗі. Педагогіка і психологія. 1994. № 2. С.85-93.

21. Козлова К. П., Скібенко З. С., Лезнік Н. В. Формування професійних умінь у майбутніх вчителів фізичної культури. Матеріали першої республіканської конференції «Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні». Луцьк: Надстир'я, 1994. С.99-100.

22. Кузнецов В. К., Каширцев Ю. А., Федотова В. Г. Подготовка и переподготовка кадров в сфере физической культуры и спорта. Теория и практика физической культуры. 1996. № 8. С. 9-12

23. Кузьмина Н. В., Реан А. А. Профессионализм педагогической деятельности. Санкт-Петербург: Рыбинск, 1993. 54 с.

24. Кутова О. М. Естетичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів: метод. Реком. Київ: ІПОД НАПН України, 2013. 3 с.

25. Куцевол О. М. Роль креативного середовища у формуванні творчої особистості в її онтогенезі. Креативна педагогіка: наук.-метод. зб. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Вінниця, 2010. Вип. 1. С 63-68.

26. Лавріненко О. А. Педагогічна майстерність в історико-педагогічному вимірі: теорія, практика, поступ: монографія. Нац. пед. унт ім. М. П. Драгоманова. Київ: [б. в.], 2009. 328 с.

27. Лахманюк Т. В. Розбудова системи вищої освіти з напрямку підготовки «Фізичне виховання і спорт». Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Ч. II. Київ-Вінниця: 1998. С. 281-285.

28. Левицький В. Організація професійного навчання фахівців з оздоровчого фітнесу. Теорія і методика фіз. виховання і спорту. 2004. № 2. С. 162-169.

29. Легенький М. І. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики в сфері освіти : монографія. Львів : Укр. акад. друкарства, 2017. 360 с.

30. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва: Политиздат, 1975. 304 с.

31. Лещенко М. П. Сучасний дискус педагогічної майстерності викладача вищої школи. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах неперервної освіти: монографія. Глухів: РВВ ГДПУ, 2008. С. 26-42.

32. Линенко А. Ф. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності. Педагогіка і психологія. 1995. № 1. С. 125–132.

33. Ліннік О. О. Майбутній учитель як суб'єкт педагогічної взаємодії: підготовка до співробітництва з молодшими школярами: монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 304 с.

34. Лоза Т. А. Допрофесійна орієнтація учнів на фах вчителя фізичної культури. Матеріали першої республіканської конференції «Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні». Луцьк: Надстир'я, 1994. С.143-145.

35. Луначарский А. В. О народном образовании. Москва: Изд-во АПН РСФСР, 1958. 559 с.

36. Максимова В. Н. Формирование профессионально-педагогических умений при подготовке и повышении квалификации учителя. Санкт-Петербург: 1994. 85 с.

37. Мельник В. В., Сидоренко Л.В. Ефективність використання технічних засобів навчання при вдосконаленні професійно-педагогічної підготовки студентів на заняттях із спеціальних дисциплін. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Збірник наукових праць. Ч.ІІ. Київ-Вінниця, 1998. С.236-239.

38. Москаленко Н. В. Фізичне виховання молодших школярів : монографія. Дніпропетровськ: Інновація, 2007. 252 с.

39. Наумчук В. І. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 Тернопільський державний педагогічний університет ім.. В.Гнатюка. Тернопіль, 2002. 20 с.

40. Ничкало Н. Національна рамка кваліфікацій – проблема загальнодержавна. Професійно-технічна освіта: наук.-метод. журн. 2010. № 2. С. 3-4.

41. Овчаренко Т. Г. Система самостійної роботи студентів у курсі «Теорія і методика фізичної культури». Луцьк: Вежа, 2002. 122 с.

42. Окопний А. М. Фізичне виховання в спадщині українських педагогів (друга пол. ХІХ – перша пол. ХХ століття): Автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 Львівський державний інститут фізичної культури. Львів, 2001. 19 с.

43. Отич О. М. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання: навч.-метод. посіб. Полтава: Інтер Графіка, 2005. 200 с

44. Подласый И. П. Педагогика : новый курс : учебник для студ. высш. учеб. завед. В 2х кн. Москва: Владос. 2003. Кн. 1. 576 с.

45. Попова, Н. В. Значение профессионально-личностных качеств преподавателя в процессе первоначальной подготовки студентов. Вестник Алтайской академии экономики и права. 2010. № 3С. 114-116.

46. Поташник М. М. Управление качеством образования: Практикоориентированная монография и методическое пособие. Москва: Педагогическое общество России, 2000 448 с.

47. Приймак М. М. Маркетингова діяльність вищих навчальних закладів фізкультурного профілю у системі кадрового забезпечення сфери фізичної культури і спорту України: Автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 Національний університет фізичної культури і спорту України. Київ, 2003. 17 с.

48. Пфейфер Н. Э. Проблемы профессионально-педагогического потенциала в психолого-педагогической литературе. Оптимизация педагогической подготовки студентов в ВУЗах физической культуры: сб. науч. статей каф. педагогики СПбГАФК им. П. Ф. Лесгафта. Санкт-Петербург: 1998. Вып. 3. С. 23-26.

49. Рубинштейн, С. Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург: Издательство: Питер, 2002 г., 720 с.

50. Сергієнко Л. П., Лишевська В. М. Розвиток динамічної силової витривалості у дітей і молоді: вправи з гумовим джгутом (закордонний досвід). Теорія та методика фізичного виховання. 2012. № 11. С. 44-49.

51. Складов О. В. Деякі питання розвитку творчих здібностей студентів. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Збірник наукових праць. Ч.ІІ. Київ-Вінниця: 1998. С.307-308.

52. Слостенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: инновационная деятельность. Москва: Магистр. 1997. 224 с.

53. Соловйов В. Психолого-педагогічні умови підвищення готовності майбутніх викладачів фізичного виховання до педагогічної діяльності. Педагогіка і психологія проф. освіти. 2013. № 3. С. 152-161.

54. Солтик О. О. Формування концептуальної моделі професійної діяльності викладача фізичного виховання вищого навчального закладу: Автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 Національний університет фізичної культури і спорту України. Київ, 2003. 18 с.

55. Степанченко Н. І. Вирішення учбово-педагогічних задач як умова формування педагогічної позиції у студентів ВНЗ фізкультурного профілю. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми в фізичному вихованні та спорті: зб. наук. пр.. Харків: 2012. № 7. С. 99-102.

56. Сухомлинский В. А. О воспитании Москва: Политическая література. 1982. 270 с.

57. Тимчак Я. В. Ігрища – давньоруська форма змагальної діяльності. Физическое воспитание студентов творческих специальностей: сб. науч. тр. Харьков, 1999. № 8. С. 52–55.

58. Томчук М., Лойко Л. До питання про профорієнтацію студентів на професію вчителя. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. Збірник наукових праць. Луцьк: Медіа, 1999. С.221-224.

59. Фурман А. В. Теорія і практика навчальних проблемних ситуацій: психолого-дидактичний аспект. Тернопіль: Астон, 2007. 164 с.

60. Царенко О. М. Експериментальна перевірка рівня готовності майбутніх учителів до використання ТЗН у педагогічній діяльності. Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка: педагогічні науки. Вип. 14. Кіровоград: 1998. С. 34-38

61. Цьось А. В., Балахнічова Г. В., Заремба Л. В. Сучасні технології викладання спортивних дисциплін : навч. посіб. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. 132 с.

62. Чернышев А. С. Практикум по решению конфликтных педагогических ситуаций: учебное пособие. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: МПСУ. 2010. 190 с.

63. Шандригось В. І. Про комп'ютерні технології у галузі фізичної культури та спорту. Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фізичної культури та спорту. Львів: ЛДФК, 2000. Випуск 4. С. 67-69.

64. Шелепова В. В. Индивидуализация профессионального совершенствования специалистов физической культуры и спорта: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 Московский педагогический университет. Москва, 1996. 25 с.

65. Шиян Б. М. Методика фізичної культури школярів. Львів: Світ, 1993. 184 с.

66. Шиян Б. М. Концепція підготовки магістрів у фізкультурних навчальних закладах. Кінезіологія в системі культури : матеріали наук. конф. Івано-Франківськ, 2001. С. 14-15.

67. Шкіль М. І., Грищенко Г. П. Підготовка педагогічних кадрів за ступеневою системою. Педагогіка і психологія. 1994. №2. С. 94-101.

68. Шкретій Ю. М. Стан та напрямки удосконалення системи фізичного виховання молоді. Спортивний вісник Придніпров'я. 2005. №1. С. 12-15

69. Ялович В. Т. Використання проблемних ситуацій при формуванні педагогічної творчості майбутніх учителів фізичного виховання. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2012, Вип. №19 (1). С. 209-215